

Nr 105.

Av herr **Welin**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning beträffande orsaker till och botemedel mot den avtagande nativiteten m. m.

En av de allra viktigaste frågorna vid ett lands försvar måste vara den, att det finnes folk att försvara landet med, och att det sålunda finnes en levande kraft att sätta in i den militära organisationen. Det hjälper tydligen inte att göra försvarsväsendet än så krigsdugligt, om man inte har soldater att fylla de tänkta leden med. Detta är en synnerligen viktig angelägenhet att taga i betraktande, när det nu gäller för oss att stärka vårt lands försvar.

Sverige är ett mycket folkfattigt land, särskilt med hänsyn till den stora areal, som måste försvaras. Varje svensk person har så att säga att försvara en yta av nära 8 hektar, medan t. ex. i Tyskland på varje medborgare kommer allenast en yta av föga mer än 0,8 hektar eller blott en tiondel så stor yta att skydda mot inkräktare. Nu är det tydligt, att det är mycket annat, som inverkar på möjligheten att försvara ett land, än befolkningssiffrans storlek i förhållande till arealen, men det bör av det anförda exemplet i alla händelser vara tydligt, att folknúmerären spelar en ytterst viktig roll.

Nu råder emellertid det ledsamma förhållandet, att vårt land icke endast har en låg befolkningssiffra i förhållande till arealen, utan att nativiteten är stadd i ett starkt nedgående, så att vi ha föga förhoppning om att komma upp i en större siffra. Redan det absoluta talet av födda är sedan år 1908, som hittills företer det högsta antalet levande födda, nämligen 138,874, statt i hastigt sjunkande och beräknas för 1913 till endast 129,610, det lägsta tal sedan 1872.

Men ännu ogynsamare ställer det sig med de födda räknade pro mille. Vid de statistiska uppgifternas början på 1750-talet voro på de levande födda på 1,000 av medelfolkmängden 35,67. Talet håller sig sedan uppe i 30 och därutöver till perioden 1871—80, varefter det är statt i ett tämligen jämnt sjunkande och utgjorde 1913 enligt preliminär beräkning endast 23,1 pro mille.

Den sjunkande nativiteten är visserligen inte enbart en svensk företeelse, och den gäller i särskild hög grad en del västeuropeiska land — inte enbart Frankrike, som man är van att peka på i detta fall — men den gäller icke Öst-Europa, enkannerligen den slaviska folkstammen, just den, som vi närmast tänka på, då det gäller en möjlig kraftmätning.

På 1,000 invånare av medelfolkmängden kommer följande antal levande födda under år 1911 (för Ryssland 1910):

Ryssland (utan Finland)	44,2	Nederländerna	27,8
Rumänien	42,7	Danmark	26,7
Bulgarien	40,6	Norge	25,9
Serbien	36,6	Skottland	25,6
Ungern	35,0	England	24,4
Spanien	31,8	Schweitz	24,1
Italien	31,5	Sverige	24,0
Österrike	31,4	Irland	23,2
Finland	29,1	Belgien	22,9
Tyska riket	28,6	Frankrike	18,7

Som synes har Sverige endast trenne länder under sig men inte mindre än 16 över sig i nativitet. Ryssland har bortåt dubbelt så stort antal födda pro mille. Och medan det år 1910 i Sverige föddes endast 135,625, föddes det i Ryssland inte mindre än 5,680,480. I förestående tabell äro även de oäkta födda inberäknade. Frändragas dessa, som i Sverige äro mycket talrika, sjunker Sverige under både Irland och Belgien och lämnar endast Frankrike efter sig.

Det, som i viss mån hållit oss uppe, är vår låga dödlighet, en av de lägsta i Europa. Men dödligheten kan icke komma under en viss gräns och torde nu i det närmaste vara uppnådd, medan nativiteten kan sjunka snart sagt hur långt som helst. När en gång födelsetalen bli mindre än dödstalen, har man kommit i en olycklig belägenhet, och en känd vetenskapsman har räknat ut, att detta skulle inträffa hos oss så snart som

1938. Och även om här skulle föreligga en felräkning, så dröjer det nog inte långt därutöver, om ingen ändring sker. Det har också från officiellt statistiskt håll gjorts det uttalandet: »Den häpnadsväckande snabba nedgången av födelsetalet under de senaste åren ger anledning till de allvarligaste farhågor för framtiden.»

Härtill kommer nu den allt jämt fortgående stora utvandringen, som suger landet på friska krafter och ytterligare bidrager att begränsa befolkningssiffran.

Orsakerna till den sjunkande nativiteten äro av tvenne slag, nämligen dels ett minskat antal barn i äktenskapen och dels, och detta i ännu högre grad, en minskning i äktenskapsfrekvensen.

Det minskade antalet barn i äktenskapen framgår av den jämförande uppgiften, att antalet barnaföderskor med äkta barn under perioden 1871—80 utgjorde 300,9 pro mille av alla gifta kvinnor i en ålder av 15—45 år, medan motsvarande siffror för 1911 sjunkit till 236,2.

Orsakerna till den stora minskningen i barnantalet inom äktenskapen torde återigen vara många, av vilka här endast antydningssvis må nämnas ekonomiska trångmål eller andra hänsyn av ekonomisk natur, såsom önskan att bereda barnen största möjliga arvslott; vidare de för de mindre bemedlade ogynnsamma bostadsförhållandena i städerna och svårigheten för familjer med många barn att få hyra bostäder; slutligen mannens omsorg om hustrun och dennas obenägenhet att föda och uppfostra barn.

På detta sätt har det fördärvliga två- eller få-barnssystemet kommit att utvecklas, ett system, som icke blott är fördärvligt för den sjunkande nativitetsens skull utan därför, att fåbarnssystemet visat sig alstra ett psykiskt mindrevärdigt släkte.

Den sjunkande äktenskapsfrekvensen är emellertid, såsom redan är antytt, f. n. den viktigaste faktorn vid nativitetsens nedgång.

För hundra år sedan, eller perioden 1811—20, utgjorde giftermålen 8,73 pro mille av hela medelfolkmängden och har sedan sjunkit undan för undan. För 50 år sedan, eller perioden 1861—70, voro de ännu 6,54 pro mille men utgjorde 1911 endast 5,88. För närvarande är vår äktenskapsfrekvens den lägsta i Europa näst Irlands.

Den starka nedgången i äktenskapsfrekvensen torde ha sin grund i huvudsakligen ekonomiska omständigheter, bl. a. de ökade levnadsanspråken och därmed följande svårighet att stifta familj och försörja en sådan.

Vilka nu orsakerna än kunna vara, är denna starka sjunkning i nativitet en företeelse av högst allvarlig natur. Och den omständigheten,

att den är internationell, minskar icke faran för oss, särdeles som vi förut äro en liten nation.

I början framhölls det som en viktig försvarsangelägenhet, att det finnes folk att sätta in i försvarsorganisationen. Men det är en angelägenhet av yttersta vikt ur även andra synpunkter. En kraftig ekonomisk utveckling kräver många arbetare för densamma, och den rent kulturella utvecklingen kan endast vinna på, att det finns ett större antal individer, ur vilket de banbrytande personligheterna kunna framgå.

Men om så är, att denna fråga är av största vikt för samhället för både försvar och fredligt arbete, så är nödvändigt att se till, huruvida något kan göras för att hejda den hastiga nedgången i nativiteten.

Bland tänkbara åtgärder må här endast i största korthet följande förslagsvis omnämnas:

Främjande av egna hems-, bostads- och kolonisationsförhållandena;
stegrad verksamhet inom olika arbetsområden;

sådan lagstiftning, att det blir mera lugn på arbetsmarknaden;

bättre skatteförhållanden, så att de, som gifta sig, icke, såsom nu är fallet, ofta komma i en ogynnsammare ställning, än om de förblivit ogifta, och så att det skattefria avdraget för barn blir av större effektivitet;

avlöningsbestämmelser, som i någon mån taga hänsyn till familjens storlek;

bosättningsbidrag av det allmänna åt väl kvalificerade äktenskapskandidater;

ersättning åt barnrika familjer;

hygieniska åtgärder, som bidraga till att avlägsna sådant, som medför degeneration och minskad förmåga att alstra nya, lifskraftiga slakten;

försvårandet av åtkomsten av medel, som användas för barnantalets begränsning.

Alla dessa åtgärder äro naturligtvis icke av samma vikt. Ja, några kunna måhända befinnas olämpliga, men å andra sidan kunna andra finnas ut.

Att den föreliggande frågan är av yttersta vikt, och att något bör åtgöras i densamma, det har man insett i t. ex. Frankrike, där en stor kommission blivit tillsatt för ändamålet, och där redan ett och annat hjälpmedel är försökt.

Även hos oss borde en sådan kommission ha en stor uppgift att fylla, och den skulle alltid kunna uträtta något, om den bleve sammansatt av personer, som grundligt studerat sig in i ekonomiska, hygieniska och sta-

tistiska spörsmål. Måhända kunde man finna någon enskild vetenskapsman, som ägde kompetens att ensam verkställa ett arbete av det slag som det åsyftade. Hur som helst måste man samvetsgrant och fördomsfritt söka utreda alla hithörande spörsmål för att sålunda finna de medverkande orsakerna till den sjunkande nativiteten och därefter kunna bestämma botemedlen.

Med anledning av vad jag i det föregående anfört, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa en utredning beträffande den nedgående nativiteten, dess orsaker och botemedel samt för riksdagen framlägga de förslag, som härav kunna föranledas.

Stockholm den 28 maj 1914.

S. Welin.
